

BELEIDSPLAN Wmo 2012 t/m 2015

GEMEENTE HEEZE-LEENDE

'VAN ZORGEN VOOR NAAR ZORGEN DAT'

**Vastgesteld door de gemeenteraad
van Heeze-Leende d.d. 12 maart 2012**

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
Voorwoord	3
1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Visie en rol van de gemeente	4
1.3 Doel beleidsplan	5
2. Landelijke ontwikkelingen	6
2.1 De rode draad in het beleidsplan Wmo 2012 t/m 2015: de kanteling	6
2.2 Een nieuwe werkwijze voor het welzijnswerk: Welzijn Nieuwe Stijl	6
2.3 Het bestuursakkoord: overheveling van taken van rijk en provincie naar gemeenten	7
2.3.1 Decentralisatie extramurale begeleiding uit de AWBZ naar de Wmo	7
2.3.2 Transitie jeugdzorg	7
2.3.3 Wet werken naar vermogen	8
2.4 Iedereen doet mee: inclusief beleid en Agenda 22	8
2.5 IQ-maatregel: extra beroep op de Wmo	9
3. Doelstellingen en actiepunten prestatievelden	10
Prestatieveld 1: Leefbaarheid en sociale samenhang	11
Prestatieveld 2: Ondersteunen van jeugdigen en opvoeders	13
Prestatieveld 3: Informatie, advies en cliëntondersteuning	16
Prestatieveld 4: Ondersteunen van mantelzorg en vrijwilligers	18
Prestatieveld 5: Bevorderen van deelname van mensen met een beperking	22
Prestatieveld 6: Het verlenen van individuele voorzieningen	24
Prestatievelden 7, 8 en 9: Maatschappelijke opvang, Openbare Geestelijke Gezondheidszorg en verslavingszorg	26
4. Financiën en verantwoording	28
Bijlagen	
1. Iedereen doet mee! Evaluatie Wmo Beleid 2008 t/m 2011 gemeente Heeze-Leende (juni 2011)	
2. Kernpunten gezondheidsmonitors - als evaluatie en vertrekpunt voor het Wmo-beleid van de gemeente Heeze-Leende (GGD; mei 201)	

VOORWOORD

De komende decennia (tot 2040) wordt een sterke vergrijzing voorzien, met uiteindelijk een afnemend aantal inwoners (krimp). Naast de toename van het aantal ouderen, gaat ook de gemiddelde leeftijd omhoog: er komen niet alleen meer ouderen, maar ze leven ook langer, met als gevolg dat er meer aanspraak op voorzieningen op het gebied van zorg en welzijn wordt gedaan. De kosten voor deze voorzieningen zullen daardoor stijgen, terwijl de budgetten welke daarvoor beschikbaar worden gesteld daarmee geen gelijke tred houden.

Tegelijkertijd zet de trend van een afnemend aantal jongeren en werkenden door. Voor de zorgsector betekent dit dat er straks onvoldoende beroepskrachten zijn om aan de toenemende zorgvraag te voldoen. Deze landelijk trend zal ook zichtbaar zijn in Heeze-Leende.

Voor u ligt het Beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2012 t/m 2015 van de gemeente Heeze-Leende. De gemeente heeft in het kader van de Wmo de wettelijke plicht om elke 4 jaar een nieuw beleidsplan Wmo te maken. De Wmo is een kaderwet en het is aan de gemeenten om de kaders lokaal in te vullen.

Het voorliggende plan is het tweede beleidsplan Wmo van de gemeente. Met het eerste plan is de basis gelegd voor de maatschappelijke ondersteuning op lokaal niveau. Nu willen we een stap verder gaan waarbij we nog meer een beroep zullen doen op de eigen verantwoordelijkheid van burgers en het sociale netwerk. De komende vier jaar zijn belangrijk om samen met burgers en betrokken maatschappelijke partners deze omslag te kunnen maken.

Het Beleidsplan Wmo is enerzijds een voortzetting van eerder ingezet beleid, anderzijds zijn er ontwikkelingen die een belangrijke stempel drukken op het nieuwe Beleidsplan.

Een belangrijke ontwikkeling die als een rode draad door het Beleidsplan Wmo loopt is de kanteling. Deze door de VNG geïnitieerde nieuwe werkwijze gaat uit van de eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid van burgers en hun sociale verbanden.

Als uitwerking van het Regeerakkoord heeft het huidige kabinet o.a. afspraken gemaakt met de provincies en de gemeenten die in een bestuursakkoord zijn neergelegd. Een aantal van deze afspraken zal de nodige weerslag hebben op het lokale Wmo-beleid: de AWBZ-functie begeleiding wordt overgeheveld naar de Wmo; alle jeugdzorgtaken worden gedecentraliseerd naar de gemeenten; verschillende regelingen/wetten worden samengevoegd in de nieuwe Wet Werken naar Vermogen. Gemeenten staan het dichtst bij de burger en zijn daardoor het beste in staat om de lokale behoeften adequaat in te (laten) vullen. Gemeenten zullen daartoe in toenemende mate de rol van regievoerder op dienen te pakken. Voor deze overheveling van taken van rijk en provincie naar gemeenten ontvangen de gemeenten extra middelen, zowel voor de voorbereiding als voor de uitvoering. Tegelijkertijd betekent deze overheveling van taken een flinke bezuinigingsoperatie.

De gemeente zal de komende jaren flink moeten bezuinigen. Dit heeft grote gevolgen, ook voor de maatschappelijke beleidsterreinen. In het kader van de Wmo moeten we voldoen aan onze wettelijke verplichtingen. Voor het Beleidsplan betekent dit enerzijds kiezen voor doelmatigheid en efficiency, maar ook dat we op zoek gaan naar nieuwe, creatieve oplossingen en samenwerkingsrelaties met andere partijen.

Het Wmo-beleid hangt nauw samen met andere maatschappelijke beleidsvelden: subsidiebeleid, accommodatiebeleid, lokaal gezondheidsbeleid, jeugdbeleid, onderwijsbeleid, sportbeleid, werkgelegenheidsbeleid en sociaal beleid. Ook zijn er raakvlakken met woonbeleid, verkeersbeleid en veiligheidsbeleid.

Voor de gemeente is de opgave om de komende 4 jaar deze beleidsterreinen goed op elkaar af te stemmen en nog meer integraal te werken.

Als input voor het Beleidsplan hebben we de eerste vier jaar Wmo Heeze-Leende uitgebreid geëvalueerd. Op basis hiervan kunnen we concluderen dat er de afgelopen vier jaar veel activiteiten zijn opgestart en resultaten zijn bereikt. Het evaluatierapport 'Iedereen doet mee!' met conclusies per prestatieveld is opgenomen in een apart bijlagenrapport.

De Participatieraad heeft als formele vertegenwoordiger van de in Heeze-Leende wonende burgers een actieve rol gespeeld bij het opstellen van het Beleidsplan en heeft formeel advies uitgebracht op het definitieve concept dat aan het college en de raad is voorgelegd.

Wethouder P. Heunen

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Op 1 januari 2007 is de Wmo van kracht geworden. In de Wmo zijn een aantal bestaande wetten en subsidieregelingen bij elkaar gebracht: de Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg), delen van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) en een deel uit de vroegere Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg). De bevoegdheden en verantwoordelijkheden voor maatschappelijke ondersteuning zijn daarmee in één wet vastgelegd.

De Wmo is een participatiewet met als belangrijkste doel de participatie van burgers aan de samenleving.

De gemeente heeft veel vrijheid gekregen om het Wmo-beleid in te vullen. Een aantal verplichtingen is echter in de wet opgenomen.

Zo verplicht de wet de gemeente om aan een aantal procesverplichtingen te voldoen:

- Iedere vier jaar stelt de gemeenteraad een Wmo-beleidsplan vast dat aangeeft in welke richting het Wmo-beleid zich moet gaan ontwikkelen.
- Burgers worden betrokken bij de totstandkoming van het Wmo-beleid.
- De gemeenteraad stelt een verordening vast voor het verlenen van individuele voorzieningen.
- De gemeente legt verantwoording af over de geleverde prestaties (artikel 9 Wmo).

1.2 Visie en rol van de gemeente

In de visie van de gemeente Heeze-Leende staat de eigen verantwoordelijkheid van de burger voorop. Daar waar mensen buiten de boot dreigen te vallen, neemt de gemeente Heeze-Leende, samen met maatschappelijke partners, de nodige maatregelen om dat te voorkomen. Kwetsbare burgers kunnen rekenen op ondersteuning om hun kwaliteit van leven en wonen te vergroten. Het streven is dat mensen in een redelijke harmonie met elkaar samenleven, zelfredzaam zijn en zelfstandig kunnen (blijven) functioneren. Preventief beleid moet uitval van mensen voorkomen.

Op basis van het gemeentelijk statement 'iedereen doet mee' zijn in het Wmo beleidsplan 2008 t/m 2011 een aantal visie-elementen geformuleerd. Voor de komende 4 jaar blijven deze visie-elementen van toepassing.

- de Wmo is voor alle burgers in Heeze-Leende;
- de burger heeft een eigen verantwoordelijkheid; primair bevordert de gemeente de zelfstandigheid en participatie van de burgers. Als dit niet lukt, biedt de gemeente een vangnet aan;
- preventie daar waar dit mogelijk is;
- de vraag van de burger is leidend;
- de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten;
- zoveel mogelijk gebruik van collectieve ondersteuning;
- ruimte voor ideeën en creativiteit van burgers en ketenpartners
- integraal beleid en uitvoering

De brede Wmo- doelstelling is gebaseerd op deze visie: Participatie van alle burgers in Heeze-Leende. Per prestatieveld wordt deze doelstelling nader geconcretiseerd.

Wanneer we kijken naar de rol van de gemeente zien we dat diverse scenario's kunnen worden onderscheiden.

1. De gemeente aan het roer: de gemeente investeert in de zelfredzaamheid van burgers met de nadruk op ondersteuning van kwetsbare burgers.
2. Stuurman van je eigen leven: het individu als uitgangspunt met meer en grotere eigen verantwoordelijkheid
3. De burger en zijn sociale verbanden: centrale rol voor particulier initiatief.

Tijdens de eerste ontwikkelfase van de Wmo (periode 2008 t/m 2011) lag vooral het initiatief bij de gemeente. De Wmo was nieuw en de gemeente speelde vooral een initiërende en ondersteunende rol (scenario 1).

Met het nieuwe Beleidsplan Wmo is voor de gemeente een nieuwe periode aangebroken waarbij de nadruk veel meer ligt op een combinatie van scenario 2 en 3. De gemeentelijke rol is veranderd van initieerder en ondersteuner naar regisseur/netwerker. De gemeente stimuleert de eigen verantwoordelijkheid van de burger en diens bewustwording daarvan. De eigen kracht van de burger staat centraal en er wordt meer gebruik gemaakt van de mogelijkheden die het eigen sociale netwerk biedt. Pas als dit niet lukt, zorgt de gemeente, in samenwerking met de ketenpartners, voor een vangnet. Hierbij zal zoveel mogelijk gezocht worden naar algemene, collectieve voorzieningen. Het landelijk gehanteerde begrip in dit verband is de kanteling.

Dit streven kan worden samengevat in: van zorgen voor naar zorgen dat. Vanuit de veranderende rol van de gemeente hebben we dit ook gekozen als titel voor het nieuwe beleidsplan.

1.3 Doel beleidsplan

Het Wmo Beleidsplan is een nadere uitwerking van de visie van de gemeente op de Wmo en biedt handvatten op basis waarvan de komende jaren de regie kan worden gevoerd betreffende het Wmo-beleid.

Het beleidsplan beschrijft de doelstellingen en actiepunten op de negen prestatievelden van de Wmo voor de periode 2012 t/m 2015.

Prestatieveld 1:	Leefbaarheid en sociale samenhang
Prestatieveld 2:	Ondersteunen van jeugd en opvoeders
Prestatieveld 3:	Informatie, advies en cliëntondersteuning
Prestatieveld 4:	Ondersteunen van mantelzorg en vrijwilligers
Prestatieveld 5:	Bevorderen van deelname van mensen met een beperking
Prestatieveld 6:	Het verlenen van individuele voorzieningen
Prestatieveld 7:	Maatschappelijke opvang
Prestatieveld 8:	Openbare geestelijke gezondheidszorg
Prestatieveld 9:	Verslavingsbeleid

Het uitgangspunt bij ieder prestatieveld is, dat enerzijds de burger zich bewust wordt van zijn/haar eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden, anderzijds dat niemand buiten de boot mag vallen.

Er zijn veel raakvlakken tussen de 9 prestatievelden. Waar nodig zullen deze raakvlakken worden benoemd.

Het beleidsplan geeft richting aan en maakt sturen op hoofdlijnen mogelijk.

De per prestatieveld geformuleerde doelstellingen zijn vrij algemeen en zeker niet SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden) geformuleerd.

De beleidsdoelstellingen zijn veel meer een streven dan een concreet doel en spreken een ambitie uit. De Wmo is een kaderwet en het is aan de gemeenten om de kaders lokaal in te vullen. De Wmo kenmerkt zich door mogelijkheden tot vernieuwing, verandering en het zoeken naar het onbekende.

In het beleidsplan staan de doelstellingen en actiepunten op de negen Wmo-prestatievelden centraal (het wat) en niet de wijze waarop deze resultaten behaald worden (het hoe). Met organisaties zullen gerichte afspraken worden gemaakt hoe zij kunnen bijdragen aan het realiseren van de gestelde doelen.

Jaarlijks worden via werkplannen de te behalen resultaten voor het betreffende jaar beschreven.

2. LANDELIJKE ONTWIKKELINGEN

De Wmo staat niet op zichzelf. Wijzigingen in andere wetten zoals de AWBZ, de Wet op de Jeugdzorg en de Wet Werk en Bijstand hebben invloed op de reikwijdte en wijze van uitvoering van de Wmo. Ook andere landelijke ontwikkelingen zoals de kanteling en Welzijn Nieuwe Stijl zijn bepalend voor de wijze waarop de Wmo lokaal wordt ingevuld.

In dit hoofdstuk beschrijven we de belangrijkste landelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het lokale Wmo-beleid en die meerdere prestatievelden raken.

2.1 De rode draad in het beleidsplan Wmo 2012 t/m 2015: de kanteling

Met de komst van de Wmo in 2007 is de stap gemaakt van het verstrekken van voorzieningen naar het compenseren van beperkingen. De wet schrijft echter niet voor hoe gemeenten die compensatie vorm moeten geven. Prestatieveld 6 van de Wmo gaat over het verlenen van individuele voorzieningen – maar deze kunnen door de gemeente ook op een collectieve manier aangeboden worden.

In 2009 is de VNG in het kader van de Wmo met een aantal pilotgemeenten gestart met het project de kanteling. Steeds meer gemeenten sluiten zich aan bij deze nieuwe werkwijze.

De kanteling heeft zowel betrekking op de wijze waarop in het loket wordt gewerkt (het gesprek), als op de wijze waarop voorzieningen worden georganiseerd en verstrekt. In de nieuwe, gekantelde situatie, wordt er meer en meer gekeken naar andere manieren om voorzieningen in de gemeente te organiseren. Daarbij staat het bevorderen van zelfredzaamheid en samenredzaamheid centraal.

Gemeenten die volgens de kanteling werken zoeken samen met de cliënt naar een oplossing die het beste past bij de vraag van de cliënt.

Het werken volgens de kanteling vraagt niet alleen een kanteling in het denken van de gemeente, maar ook in het denken van de cliënt. De cliënt komt in de gekantelde werkwijze niet meer bij de gemeente om een voorziening aan te vragen, maar om in overleg de ondersteuning te krijgen die het beste past bij zijn of haar hulpvraag. Vooral het gestalte geven aan het proces van vraagverheldering en het samen met de cliënt in kaart brengen van oplossingen is essentieel. Tijdens het gesprek met de cliënt wordt een relatie gelegd tussen ondersteunen en het bevorderen van participatie. Van belang daarbij is dat ook inzichtelijk wordt wat de cliënt aan mogelijkheden heeft om anderen te helpen. Hiervoor is samenwerking met ketenpartners van belang en de verbinding tussen formele en informele zorg.

2.2 Een nieuwe werkwijze voor het welzijnswerk: Welzijn Nieuwe Stijl

In 2010 is het stimuleringsprogramma Welzijn Nieuwe Stijl van het Ministerie van VWS, de VNG en de Mogroep gestart. Het programma richt zich op twee speerpunten: het verbeteren van de kwaliteit en professionaliteit van het welzijnswerk en het verbeteren van de relatie opdrachtgever (gemeente) en opdrachtnemer (welzijnsinstelling).

Welzijn Nieuwe Stijl kent acht bakens die richting geven aan de kwaliteitsontwikkeling van de welzijnssector:

1. Gericht zijn op de vraag achter de vraag: richten op de werkelijke vraag in plaats van dat het aanbod de vraag stuurt.
2. Gebaseerd op de eigen kracht van de burger: ga eerst na wat de burger zelf kan en bepaal daarna of verdere ondersteuning nodig is.
3. Direct er op af: benader ook mensen die niet om ondersteuning kunnen, durven of willen vragen.
4. Formeel en informeel in optimale verhouding: zoek naar de ideale verhouding tussen formele zorg en ondersteuning vanuit het sociale netwerk van de burger.
5. Doordachte balans van collectief en individueel: doe collectief wat collectief kan, en bied individuele hulp als dit nodig is.
6. Integraal werken: werk samen met de ketenpartners om tot een samenhangend en volledig pakket van ondersteuning te komen, waarin de regie duidelijk is geregeld.

7. Niet vrijblijvend, maar resultaat gericht: definieer duidelijke doelen voor de korte en lange termijn en ga na hoe die te behalen.
8. Gebaseerd op ruimte voor de professional: creëer ruimte voor de goed opgeleide professional om te werken en te handelen volgens zijn of haar kennis, ervaring en vaardigheden.

De eerste twee bakens zijn gericht op de vraaganalyse. Bakens 3, 4 en 5 hebben te maken met de organisatie van het aanbod. Bakens 6 en 7 geven richting aan de werkwijze. Het laatste baken is randvoorwaardelijk.

In het kader van Welzijn Nieuwe Stijl is het voor de gemeente relevant om in de rol van opdrachtgever goed sturing te geven aan het welzijnsbeleid en de politieke beleidsprioriteiten van het gemeentebestuur, zonder zich met de uitvoering zelf te bemoeien.

De nieuwe werkwijze van het welzijnswerk volgens de acht bakens sluit goed aan op het werken volgens de kanteling.

2.3 Het bestuursakkoord: overheveling van taken van rijk en provincie naar gemeenten

Als uitwerking van het Regeerakkoord heeft het huidige kabinet o.a. afspraken gemaakt met de provincies en de gemeenten die in een bestuursakkoord zijn neergelegd. Een aantal van deze afspraken zal de nodige weerslag hebben op het lokale Wmo-beleid: de AWBZ-functie begeleiding wordt overgeheveld naar de Wmo; alle jeugdzorgtaken worden gedecentraliseerd naar de gemeenten; verschillende regelingen/wetten worden samengevoegd in de nieuwe Wet Werken naar Vermogen. Deze overheveling van taken van rijk en provincie naar gemeenten betekent tevens een flinke bezuinigingsoperatie.

Voor de gemeenten is het van belang om deze drie grote transities in samenhang te ontwikkelen en uit te voeren.

2.3.1 Decentralisatie extramurale begeleiding uit de AWBZ naar de Wmo

Deze decentralisatie betekent dat de AWBZ-functies groepsbegeleiding inclusief vervoer, individuele begeleiding en kortdurend verblijf een gemeentelijke taak worden binnen de Wmo. De gedachte hierachter is dat gemeenten cliënten en hun situatie beter kennen dan de zorgkantoren. Bovendien past de extramurale begeleiding bij de verantwoordelijkheid die gemeenten al dragen voor de maatschappelijke ondersteuning van kwetsbare burgers. Een belangrijk verschil tussen de AWBZ en de Wmo is dat voldoen aan de wettelijke eisen in het kader van de AWBZ een juridisch afdwingbaar recht geeft op een voorziening, terwijl de Wmo de belanghebbende compenseert.

Het gaat om cliënten - zonder verblijfsindicatie- met een lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap of psychogeriatrisch of psychiatrisch probleem. Het zijn cliënten met matige of ernstige beperkingen. Deze doelgroep kan zonder ondersteuning niet zelfstandig functioneren en participeren. De groep cliënten met lichte beperkingen is al eerder 'overgekomen' naar de Wmo in het kader van de Pakketmaatregel AWBZ.

De afbouw van de AWBZ gaat gepaard met forse bezuinigingen en de gemeente kan de voorzieningen zoals die in de AWBZ waren georganiseerd in de Wmo niet op dezelfde wijze vormgeven. Dit betekent enerzijds dat er een groter beroep gedaan moet gaan worden op de mogelijkheden van mensen zelf en anderzijds op de creativiteit van gemeenten en ketenpartners om ondersteuning voor kwetsbare burgers op lokaal niveau vorm te geven. Vanaf 2013 worden gemeenten verantwoordelijk voor nieuwe cliënten begeleiding en vanaf 2014 ook voor de bestaande cliënten.

2.3.2 Transitie jeugdzorg

Om de effectiviteit van de jeugdzorg te verbeteren is in het regeerakkoord een stelselherziening aangekondigd, ook wel transitie jeugdzorg genoemd. Gemeenten worden verantwoordelijk voor alle jeugdzorg die nu verdeeld is over verschillende bestuurslagen (Rijk, provincies, gemeenten) en regelingen (AWBZ, Zorgverzekeringswet en Wmo). Iedere gemeente krijgt dus, zowel beleidsinhoudelijk als financieel, de verantwoordelijkheid ten aanzien van de zorg voor jeugd in de eigen gemeente.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) zal bij de overheveling van de jeugdzorg gaan dienen als front-office.

In de periode 2014 tot en met 2016 zullen naar verwachting fasegewijs de volgende onderdelen 'overgaan' naar de gemeente: ambulante hulp, dag- en residentiële hulp, overige onderdelen van de provinciale jeugdzorg, jeugd GGZ, jeugd licht verstandelijk gehandicapten (lvg) en gesloten jeugdzorg. De jeugdreclassering en de jeugdbescherming zullen naar verwachting aan het einde van deze periode overgaan.

Er komt één financieringsbron voor het ondersteunings- en zorgaanbod. Bij het overhevelen van de jeugdzorg naar de gemeente realiseert het rijk een structurele bezuiniging. Dit betekent dat de gemeente op een andere wijze uitvoering moet geven aan deze verantwoordelijkheid dan provincie en rijk deden: lichte hulp waar kan en alleen zware hulp waar dat noodzakelijk is. In dit proces krijgt de gemeente te maken met nieuwe doelgroepen en nieuwe partnerorganisaties. De uitvoering van sommige taken moet bovenlokaal opgepakt worden om de uitvoering voldoende te kunnen waarborgen. Dit alles vraagt van de gemeenten een enorme inspanning en organisatorische voorbereiding.

2.3.3 *Wet werken naar vermogen*

Met ingang van 1 januari 2013 is er sprake van een nieuwe wet: Wet werken naar vermogen (Wwnv). Deze wet vervangt de Wwb (Wet werk en bijstand), de Wij (Wet investeren in jongeren), de WSW (Wet sociale werkvoorziening) en een deel van de Wajong (Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten).

De Wajong wordt gedecentraliseerd voor wat betreft de re-integratie van gedeeltelijk arbeidsgehandicapte jongeren. De Wsw blijft bestaan voor mensen met een indicatie beschermt werk. Het betreft ook doelgroepen die waarschijnlijk (nu nog) vanuit de AWBZ individuele of groepsbegeleiding ontvangen. Gemeenten worden zowel financieel als beleidsmatig volledig verantwoordelijk voor de gehele onderkant van de arbeidsmarkt. De hele operatie gaat gepaard met een zware bezuinigingstaakstelling.

Bij de Wwnv ligt de nadruk op arbeidsreintegratie en (betaalde) arbeid, bij de Wmo gaat het er vooral om dat mensen in hun eigen leefomgeving zelfstandig vooruit kunnen. In de Wwnv wordt de verplichting tot het leveren van een tegenprestatie vastgelegd bij het ontvangen van een uitkering. De Wmo biedt mogelijkheden om mensen met een uitkering bij de samenleving te blijven betrekken, b.v. door de inzet van deze mensen bij vrijwilligerswerk.

De Wwnv en de Wmo komen hiermee steeds meer in elkaars verlengde te liggen en daarmee de samenwerking tussen het samenwerkingsverband SWI en de gemeente.

2.4 **Iedereen doet mee: inclusief beleid en Agenda 22**

Inclusief beleid betekent dat bij het ontwikkelen en de uitvoering van het beleid rekening wordt gehouden met de bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van voorzieningen voor alle burgers, dus ook voor burgers met een beperking. Hoe beter inclusief beleid wordt ingevuld, hoe minder individuele (en vaak duurdere) voorzieningen nodig zijn. Het vormgeven van inclusief beleid valt of staat met de kennis en bewustwording van ambtenaren en bestuurders die met het betreffende thema bezig zijn. Daarnaast dienen nieuwe, innovatieve werkwijzen te worden ontwikkeld die een uitvoeringsorganisatie mogelijk maken welke toekomstbestendig is om ook de komende jaren betaalbare zorg voor kwetsbare burgers te kunnen blijven leveren.

Op grond van de Wet Gelijke Behandeling is het niet toegestaan om onderscheid te maken tussen mensen met en mensen zonder beperking. De wet is van toepassing op de terreinen arbeid en beroepsopleiding, wonen en onderwijs. Er is nog geen wettelijke grond mbt. toegankelijkheid van gebouwen en openbare ruimte. De wet heeft overeenkomsten met het internationale VN-verdrag voor rechten van personen met een handicap. Het VN-verdrag is door de EU geratificeerd. Eind 2010 is een wetsvoorstel voor ratificatie bij de Tweede Kamer ingediend. Het verdrag bepaalt dat iedereen toegang moet hebben tot de omgeving, vervoer, informatie en openbare faciliteiten. Als het VN-verdrag geratificeerd is, is inclusief beleid geen vrijblijvende aangelegenheid meer, maar is het juridisch afdwingbaar.

Agenda 22 is de Nederlandse uitwerking van de 22 VN Standaardregels die staan voor gelijke kansen voor mensen met een beperking. Het centrale doel van Agenda 22 is iedereen in staat te stellen mee te doen op diverse levensterreinen. Agenda 22 is een methode om in de gemeente beleid te maken door op een gelijkwaardige manier samen te werken met de belangenorganisaties en gebruik te maken van de kennis en ervaring van ervaringsdeskundigen.

2.5 IQ-maatregel: extra beroep op Wmo

Mensen met een IQ van 85 of lager komen nu nog in aanmerking voor AWBZ-gefinancierde zorg, bijvoorbeeld begeleid wonen. Het kabinet wil de norm verlagen naar een IQ van 70. Dit betekent dat de gemeenten de gevolgen moeten opvangen van het wegvallen van AWBZ-zorg voor mensen met een IQ tussen de 70 en 85 (grondslag licht verstandelijk gehandicapt). De beoogde invoeringsdatum van 2012 is een jaar uitgesteld. Er is veel kritiek op deze maatregel. Het leidt naar verwachting vanaf 2014 tot een extra beroep op de jeugdzorg en Wmo-voorzieningen.

3. DOELSTELLINGEN EN ACTIEPUNTEN PRESTATIEVELDEN

In dit hoofdstuk worden de doelstellingen en de actiepunten per prestatieveld beschreven voor de periode 2012 t/m 2015. Het uitgangspunt bij ieder prestatieveld is dat enerzijds de burger zich bewust wordt van de eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden, de mogelijkheden van het eigen sociale netwerk en de informele zorg, en anderzijds dat niemand buiten de boot mag vallen.

Naast de in het vorige hoofdstuk beschreven ontwikkelingen en de specifieke ontwikkelingen voor de afzonderlijke prestatievelden is bij de keuze voor doelstellingen en actiepunten gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- 'Iedereen doet mee!' Evaluatie Wmo Beleid 2008 t/m 2011 gemeente Heeze-Leende (juni 2011).
- 'Kernpunten gezondheidsmonitors' als evaluatie en vertrekpunt voor het Wmo-beleid van de gemeente Heeze-Leende (GGD; 31 mei 2011).
- GGD-monitors:
  - * Jeugdmonitor 0 t/m 11-jarigen (peildatum 2008/2009). *In 2012 wordt de Jeugdmonitor 0-11 jaar opnieuw afgenomen. Eind 2013 zullen de resultaten hiervan bekend zijn.*
  - * Jeugdmonitor 12 t/m 18-jarigen (peildatum 2007/2008). *In 2011 is de Jeugdmonitor 12-19 jaar opnieuw afgenomen. Eind 2012 zullen de resultaten hiervan bekend zijn.*
  - * Volwassenenmonitor 19 t/m 64-jarigen (peildatum 2009/2010)
  - * Ouderenmonitor 65-plus (peildatum 2009/2010)
- Vraag in beeld; monitor maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg (verslaglegging over 2009)
- Veiligheidsmonitor 2009 Heeze-Leende
- Benchmark Wmo 2010 Heeze-Leende en Cliëntentevredenheidsonderzoek 2010 Heeze-Leende

De Wmo-bijeenkomst over de kanteling voor ketenpartners in Heeze-Leende (juni 2011) en afzonderlijke gesprekken met ketenpartners hebben eveneens input geleverd voor de te maken beleidskeuzes. Daarnaast hebben de verschillende werkgroepen van de Participatieraad actief meegedacht over het formuleren van nieuw beleid en de keuze voor doelstellingen en actiepunten.

De schaal van Heeze-Leende en de beperkte beschikbare capaciteit dwingen de gemeente om keuzes te maken ten aanzien van de actiepunten.

Prestatieveld 1: Leefbaarheid en sociale samenhang

Omschrijving prestatieveld

Leefbaarheid betreft het wonen in een prettige en veilige omgeving, met de mogelijkheid om thuis of in de buurt gebruik te maken van (eenvoudige) zorg-welzijns- en gemakdiensten. Sociale samenhang gaat over contact, ontmoeting en gezamenlijke activiteiten met als doel de wederzijdse hulpverlening te versterken. Hierbij kan gedacht worden aan de aanwezigheid van voorzieningen in wijk of kern, aan het stimuleren van ontmoeting en het vergroten van de betrokkenheid van burgers (burgerparticipatie) bij de eigen leefomgeving. Dit alles is erop gericht om participatie te bevorderen en eenzaamheid tegen te gaan.

Het prestatieveld Leefbaarheid en sociale samenhang is ruim en breed geformuleerd. De gemeente heeft een grote mate van vrijheid om hier lokaal invulling aan te geven.

Doelstelling: wat willen we bereiken?

- mensen voelen zich prettig en veilig in hun eigen woonomgeving
- mensen kennen elkaar, zijn betrokken bij elkaar en voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en voor de buurt
- verminderen aantal eenzame mensen

Wat gaan we daarvoor doen?

Het prestatieveld Leefbaarheid en sociale samenhang hangt nauw samen met de andere Wmo-prestatievelden en met andere gemeentelijke beleidsvelden zoals veiligheidsbeleid, verkeersbeleid en woonbeleid. Dit betekent dat er binnen de gemeente afstemming moet zijn en dat er meer integraal moet worden gewerkt. Hiermee willen we bereiken dat betrokken medewerkers tijdig geïnformeerd zijn over ontwikkelingen, dat er efficiënter wordt gewerkt en dat het voor burgers en samenwerkingspartners duidelijk is wie vanuit de gemeente waarvoor verantwoordelijk en aanspreekbaar is.

Uitgaande van de nieuwe werkwijze volgens de kanteling maar ook ingegeven door de bezuinigingen zal de gemeente voor de periode 2012 t/m 2015 ten aanzien van leefbaarheid en sociale samenhang vooral een faciliterende rol spelen. We verwachten van burgers dat zij in eerste instantie zelf initiatief nemen en zich verantwoordelijk voelen voor de leefbaarheid, sociale samenhang en veiligheid hun eigen buurt/wijk. De dorpsraden van Leende en Sterksel en de kerngroep IDOP Leenderstrijp hebben leefbaarheid hoog op de agenda staan en zijn voor dit prestatieveld belangrijke gesprekspartners voor de gemeente. Via convenanten worden afspraken gemaakt over afstemming en facilitering door de gemeente. Heeze heeft geen dorpsraad en/of wijkraden.

Kleinschalige burgerinitiatieven en buurtgerichte activiteiten kunnen de sociale samenhang en leefbaarheid in wijken en buurten bevorderen en eenzaamheid tegengaan. We vinden het als gemeente belangrijk dat er wordt gecommuniceerd over wat er speelt en wat er wordt georganiseerd in de verschillende buurten, wijken en dorpen. We willen hiermee bereiken dat organisatoren van buurtactiviteiten zich gewaardeerd voelen, dat inwoners op de hoogte zijn van de activiteiten in onze gemeente en dat er uitwisseling van activiteiten kan plaats vinden.

De inzet van vrijwilligers verhoogt in belangrijke mate de leefbaarheid en sociale samenhang in dorpen en wijken/buurten. Dit betreft zowel de vrijwilligers in georganiseerd verband (sportverenigingen, kerken, rode kruis, klussendienst, wagenbouwers, ouderenbonden etc.) als de niet-georganiseerde vrijwilligers. We willen als gemeente bereiken dat het grote aantal vrijwilligers in Heeze-Leende minimaal gelijk blijft.

Naast het ondersteunen van vrijwilligers(organisaties) via het steunpunt vrijwilligerswerk en het verlenen van subsidies willen we de regelgeving voor vrijwilligerswerk vereenvoudigen en vrijwilligers mobiliseren in het kader van de Wet werken naar vermogen (zie hiervoor prestatieveld 4: vrijwilligerswerk).

In 2010 is vanuit een aantal sportverenigingen het (burger)initiatief gekomen om een gezamenlijke sportvisie voor Heeze-Leende op te stellen. De gemeente ondersteunt dit initiatief onder de voorwaarde dat de visie een breed draagvlak heeft onder de sportverenigingen in Heeze-Leende en dat er aandacht is voor maatschappelijke vraagstukken zoals de leefbaarheid in de wijken/kernen.

Ook de professionele organisaties zijn steeds meer betrokken bij leefbaarheid en sociale samenhang in wijken en buurten. Zij spelen een belangrijke rol als het bijvoorbeeld gaat om het signaleren van eenzaamheid, het voorkomen van overlast, en het stimuleren van burgers om deel te nemen aan (buurtgerichte) activiteiten. Belangrijke ketenpartners zijn hierbij woCom (leefbaarheidsconsulent), Paladijn (vrijwilligerssteunpunt, jongerenwerk, ouderenwerk), GGzE (maatschappelijke steunsystemen, informele zorg), DommelRegio (signalering, outreachend werken) en de politie. De samenwerking tussen en met ketenpartners komt ook terug in de andere prestatievelden.

Zowel subsidiebeleid als accommodatiebeleid leveren een belangrijke bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van prestatieveld 1. Het verlenen van subsidie aan vrijwilligersorganisaties en aan professionele organisaties kan bijdragen aan een actieve betrokkenheid en inzet van burgers in de eigen buurt of het eigen dorp. De aanwezigheid van voldoende accommodaties voor activiteiten op het gebied van sport, cultuur, welzijnswerk, onderwijs en zorg kan een bijdrage leveren aan de participatie van burgers en het tegengaan van eenzaamheid. Volgens planning zal in 2012 het nieuwe subsidiebeleid en accommodatiebeleid zijn vastgesteld.

Actiepunten

1. Realiseren van samenhang en afstemming tussen de verschillende beleidsterreinen en prestatievelden.
2. Afspraken maken met dorpsraden en kerngroep IDOP Sterksel over afstemming en ondersteuning in het kader van leefbaarheid.
3. Informeren van burgers via Parel en website over activiteiten in het kader van leefbaarheid en sociale samenhang; burgers stimuleren om bekendheid te geven aan de eigen (buurt)activiteiten.
4. Prestatieafspraken maken met DommelRegio, Paladijn, GGzE en samenwerkingsafspraken met woCom om leefbaarheid en sociale samenhang te bevorderen volgens de methodiek van Welzijn Nieuwe Stijl.
5. Gebruiksvriendelijke regelgeving rondom kleine buurtgerichte evenementen.

Prestatieveld 2: Ondersteunen van jeugdigen en opvoeders

Omschrijving prestatieveld

Prestatieveld 2 heeft betrekking op het bieden van preventieve ondersteuning voor de in de gemeente wonende jeugdigen en hun ouders/verzorgers die extra hulp nodig hebben bij het opgroeien dan wel opvoeden. Tevens richt het prestatieveld zich op het bieden van aanvullende zorg en ondersteuning voor die jeugdigen en ouders/verzorgers die extra hulp nodig hebben, maar waarvoor zorg op grond van de Wet op de Jeugdzorg niet nodig is of voorkomen kan worden. Hierbij is het bevorderen van zelfredzaamheid uitgangspunt.

Doelstelling: wat willen we bereiken?

- verminderen van het aantal kinderen dat problemen ervaart met opgroeien
- verminderen van het aantal ouders dat problemen ervaart met het opvoeden
- verminderen schooluitval
- een laagdrempelige ondersteuning van kinderen/jongeren en ouders, gekoppeld aan de plaatsen waar kinderen/jongeren en ouders komen
- een sluitende zorgstructuur voor kinderen van 0 tot 12 jaar
- groter bereik van het aantal 12+ kinderen en hun ouders

Wat gaan we daarvoor doen?

Doorontwikkeling Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

In 2011 is in Heeze-Leende gestart met het CJG. Het CJG geeft vorm aan de vijf functies van het preventieve jeugdbeleid uit de Wmo: informatie en advies, signalering, verwijzen naar het totale lokale en regionale hulpaanbod, licht pedagogische hulp en coördinatie van zorg. Dat betekent dat jeugdigen, opvoeders en professionals bij het CJG terecht kunnen met vragen over opvoeden en opgroeien. Het CJG biedt advies en lichte hulp op maat. Bij meer ingewikkelde vragen coördineert het CJG en zorgt ervoor dat ouders en/of jeugd in contact komen met de juiste instantie.

Nu we in Heeze-Leende gestart zijn met het CJG richten we ons de komende jaren op de doorontwikkeling van het CJG. Hierbij kan gedacht worden aan het uitbreiden van het aantal samenwerkingspartners zoals het betrekken van de huisartsen, het aansluiten op het veiligheidshuis etc. Daarnaast zal de ketensamenwerking zelf tussen de verschillende partnerorganisaties ook een continue verbeterproces zijn. Een cultuuromslag is nodig om de netwerkorganisatie CJG verder vorm te geven: de deelnemende organisaties en medewerkers zullen veel meer als 'CJG-ers' moeten gaan werken en niet meer enkel verbonden aan de 'eigen' organisatie.

Om meer jeugdigen en ouders te bereiken moet het CJG in de toekomst meer outreachend gaan werken. Dit betekent dat de aansluiting met de vindplaatsen (zoals kinderopvang, scholen en jongerencentrum) verder versterkt moet worden. Deze vindplaatsen worden daardoor beter toegerust op hun maatschappelijke ondersteuningstaak. Zij kunnen bij het CJG terecht voor informatie en advies, signalering en toeleiding naar hulpaanbod.

De zorgstructuur en samenwerkingsprocessen rondom de doelgroep 12+ zijn nog niet voldoende in beeld omdat in de gemeente Heeze-Leende geen voortgezet onderwijs aanwezig is. Deze zorgstructuur en samenwerkingsprocessen zullen de komende jaren in beeld gebracht worden en zo nodig doorontwikkeld worden. Omdat veel jongeren op verschillende scholen in omliggende dorpen op het voortgezet onderwijs zitten is het lastig om deze doelgroep te bereiken. Om ook deze doelgroep in onze gemeente te bereiken krijgt het jongerenwerk een belangrijke rol in het CJG. Het jongerenwerk heeft op laagdrempelige wijze contact met een grote groep jongeren in onze gemeente.

Transitie jeugdzorg

Zoals reeds beschreven in hoofdstuk 2 is in het regeerakkoord een stelselherziening van de jeugdzorg aangekondigd, ook wel transitie jeugdzorg genoemd. Het CJG zal bij de overheveling van de jeugdzorg gaan dienen als front-office.

Wijzigingen Wet op de jeugdzorg

Met dit wetsvoorstel wordt een wettelijke basis gelegd voor het CJG. De gemeenten krijgen op grond van dit wetsvoorstel drie taken:

1. Het college van burgemeester en wethouders moet zorgen voor de organisatie van een CJG.
2. Het college zorgt ervoor dat alle betrokken partijen op het terrein van jeugdigen effectief met elkaar samenwerken. Zij voert de regie en zien erop toe dat er sluitende afspraken gemaakt worden tussen instanties die hulp of zorg verlenen.
3. De burgemeester krijgt de bevoegdheid om in een individueel geval de instelling aan te wijzen die met de coördinatie van de zorg wordt belast.

Passend onderwijs

Met passend onderwijs wordt beoogd dat scholen een passend aanbod aan onderwijs(zorg) kunnen doen voor elke leerling die bij de school wordt aangemeld of daar staat ingeschreven, het liefst zo thuisnabij mogelijk. Voor de meeste leerlingen is dat met goed onderwijs haalbaar. Voor een deel van de leerlingen is extra zorg nodig, zowel extra zorg in de klas, hulpverlening voor de leerling en/of ouders, als ondersteuning voor de leraar. Dat vraagt er om dat iedere school een goede samenwerkingsrelatie heeft met andere scholen, ook die voor speciaal onderwijs, om gezamenlijk het passende onderwijsaanbod te kunnen doen. Maar daarnaast is voor veel van deze leerlingen meer nodig dan goed onderwijs. Zij (en soms ook hun ouders/gezinnen) hebben extra zorg of hulpverlening nodig. Daarvoor moet het onderwijs goede samenwerkingsrelaties hebben met partners in de hulpverlening, zoals (school)maatschappelijk werk, jeugdgezondheidszorg, leerplicht, jeugd-GGZ en jeugdzorg.

In het kader van passend onderwijs is het onderwijs verantwoordelijk voor het maken van 4-jarige ondersteuningsplannen per samenwerkingsverband. Deze zorgplannen moeten besproken worden in het op overeenstemming gericht overleg met de gemeente. Voor de gemeente Heeze-Leende betekent dit dat er met twee samenwerkingsverbanden moet worden overlegd.

Dwarsverbanden met (ontwikkelingen op) andere beleidsterreinen

Vanuit prestatieveld 2 liggen dwarsverbanden naar de volgende ontwikkelingen en beleidsterreinen:

- * Lokaal Educatieve Agenda, (ontwikkelingsachterstand en voor- en vroegschoolse educatie). Zie de 'Lokaal Educatieve Agenda 2008 – 2012'.
- * Leerplichtwet (schooluitval).
- * Welzijn Nieuwe Stijl (uitvoering jongerenwerk door Paladijn).
- * Het verlagen van de IQ-maatregel van 85 naar 70 leidt naar verwachting vanaf 2014 tot een extra beroep op de jeugdzorg (zie prestatieveld 3).
- * Decentralisatie extramurale begeleiding voor ontregelde gezinnen binnen de Wmo. (Zie prestatieveld 3).
- * Wet werken naar Vermogen (gevolgen voor jongeren).

Actiepunten

1. Doorontwikkeling CJG   - De zorgstructuur en samenwerkingsprocessen van de doelgroep 12+ in beeld brengen en indien nodig doorontwikkelen   - Om de 12+ jongeren te bereiken wordt het jongerenwerk betrokken bij het CJG   - de sluitende zorgstructuur in de basisscholen continueren en doorontwikkelen.   - de sluitende zorgstructuur in de kindercentra optimaliseren 0-4 jaar   - Jeugdigen, hun ouders en professionals kennen het CJG als centrale toegang voor vragen over en hulp bij opvoeden en opgroeien   - De inlooppunten (o.a. basisscholen en kindercentra) van het CJG zijn herkenbaar voor ouders/opvoeders en hebben laagdrempelige toegang   - Het versterken van de vindplaatsen (o.a. basisscholen en kindercentra) door middel van deskundigheidsbevordering omdat deze vindplaatsen gelden als inlooppunten van het CJG   - De deelnemende organisaties en medewerkers zullen veel meer als 'CJG-ers' moeten gaan werken en niet meer enkel verbonden aan de 'eigen' organisatie   - De samenwerking uitbreiden met veiligheidshuis, huisartsen, afdeling Werk en Inkomen, verloskundigen, kraamzorg, MEE etc.

2. Gevolgen transitie jeugdzorg in beeld brengen, een uitvoeringsprogramma opstellen en de transitie zorgvuldig uitvoeren.
3. Samenwerkingsafspraken maken met onderwijs en jeugdzorg over passend onderwijs en de ontwikkelingen in de jeugdzorg

Prestatieveld 3: Informatie, advies en cliëntondersteuning

Omschrijving prestatieveld

Met 'geven van informatie en advies' wordt bedoeld op activiteiten die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning.

Cliëntondersteuning is de ondersteuning van een cliënt bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem. Daarbij moet de cliënt (en zijn omgeving) zoveel mogelijk de regie in eigen hand houden. Cliëntondersteuning gaat verder dan informatie en advies en richt zich op mensen die voor een vraag of een situatie staan die zodanig is, dat de betreffende persoon het zelf en met zijn omgeving niet kan oplossen.

Doelstelling: wat willen we bereiken?

- iedereen met een (hulp)vraag wordt geholpen
- mensen met een (hulp)vraag weten waar ze terecht kunnen (de toegang)
- maatwerk bij cliëntondersteuning door denken in mogelijkheden
- komen tot een sluitende aanpak met andere ketenpartners
- de administratieve last voor de cliënt vereenvoudigen

Wat gaan we daarvoor doen?

Voor de periode 2012-2015 zal de gemeente ten aanzien van informatie, advies en cliëntondersteuning vooral inzoomen op de ontwikkelingen binnen de Wmo.

De Wmo is voortdurend in beweging. Nieuwe producten, werkwijzen en doelgroepen worden toegevoegd aan de Wmo. Vooral voor prestatieveld 3 (en prestatieveld 6) zijn de ontwikkelingen van directe invloed.

De kanteling

Het loket maatschappelijke ondersteuning is medio 2011 gestart met een pilotproject de kanteling.

In het kader hiervan wordt niet meer gewerkt met aanvraagformulieren. Bij een hulpvraag van een cliënt wordt een afspraak gemaakt voor een (keukentafel)gesprek, of een afspraak gemaakt voor een korte indicatie (bij cliënten die al een Wmo voorziening hebben) of wordt de cliënt geadviseerd, geïnformeerd of doorverwezen. In het (keukentafel)gesprek vindt de analyse plaats van de totale problematiek van de cliënt. Hierbij ligt de nadruk op zelfredzaamheid van de cliënt en participatie in de samenleving. Op basis van een evaluatie zal in 2012 de nieuwe werkwijze volgens de kanteling verder worden geïmplementeerd.

Decentralisatie extramurale begeleiding uit de AWBZ naar de Wmo

Gelet op de budgetten, de aantallen cliënten en de diversiteit van de doelgroep, zal deze decentralisatie een veel omvangrijker en complexer operatie zijn dan de overheveling van de huishoudelijke hulp bij de start van de Wmo. Om de nieuwe taken zo goed mogelijk voor te bereiden en uit te voeren zal gewerkt moeten worden aan een inventarisatie en analyse van de (nieuwe) cliënten en aanbieders, een visie op begeleiding, een strategie mbt. inkoop en de implementatie van de nieuwe taken. Daarnaast zal een verband moeten worden gelegd met de transitie jeugdzorg en de nieuwe Wet werken naar vermogen. Gelet op deze ontwikkelingen is samenwerking noodzakelijk, zowel met SWI als met de A2 gemeenten.

Cliëntondersteuning

Uit een beleidsbrief van de minister blijkt dat gemeenten op termijn volledige zeggenschap krijgen over het budget voor cliëntondersteuning. Het betreft de middelen die nu onder andere naar MEE gaan. Het is van belang dat gemeenten zo goed mogelijk in staat worden gesteld hun verantwoordelijkheid waar te kunnen maken in de uitvoering van de Wmo. In de werkwijze volgens de kanteling wordt de cliëntondersteuning in het primaire proces geïntegreerd.

Versnelling van het proces van 'scheiden wonen en zorg'

Vanaf 2014 wordt in alle lichte Zorg Zwaarte Pakketten (ZZP1en2) het zorgelement en het

woonelement gescheiden. Zorg en ondersteuning blijft een zaak van AWBZ, Wmo en Zw, de woonlasten zijn voor de individuele huurder. Er ontstaat hierdoor mogelijk een grotere druk op de Wmo, bijvoorbeeld voor woningaanpassingen, alarmering, ontmoetingsruimten en inkomensondersteuning.

Het Loket maatschappelijke ondersteuning

Om 'mee te kunnen doen' is informatie en advies over algemene en individuele voorzieningen noodzakelijk. Cliëntondersteuning is zinvol voor kwetsbare groepen en heeft als doel de zelfredzaamheid te bevorderen dan wel te vergroten. Bij het Loket maatschappelijke ondersteuning kan men terecht met vragen over wonen, welzijn, zorg en inkomensondersteuning.

Met het loket willen we realiseren dat de toegang tot informatie, advies en cliëntondersteuning goed geregeld is. Dit betekent dat iedere medewerker de sociale kaart kent en in staat is tot integrale vraagverheldering. Informatie, advies en cliëntondersteuning wordt door meerdere lokale en regionale organisaties aangeboden. Om vragen rondom wonen, zorg en welzijn goed te kunnen beantwoorden is het noodzakelijk, dat het Loket maatschappelijke ondersteuning samen met de andere loketten van andere organisaties komt tot een sluitende informatie, advies en cliëntondersteuning. Dit vraagt een meer intensieve en integrale samenwerking met de andere ketenpartners. Om dit te realiseren zijn we medio 2011 gestart met een signaleringsoverleg met ketenpartners met als doel een sluitende aanpak voor specifieke vraagstukken.

Daarnaast willen we de bereikbaarheid en de laagdrempeligheid vergroten. Dit doen we nu door cliënten veelal aan huis te bezoeken. In 2012 willen we de bereikbaarheid en laagdrempeligheid vergroten, waarbij het gaat om het vinden van locaties waar al een natuurlijk loop naar toe leidt.

Actiepunten

1. Het Loket maatschappelijke ondersteuning doorontwikkelen op het brede terrein van maatschappelijke ondersteuning en daarbij samenwerken met ketenpartners; aandachtspunt is het signaleringsoverleg; zie hiervoor ook prestatievelden 7, 8 en 9.
2. Vanuit het Loket maatschappelijke ondersteuning werken volgens de methode van de kanteling; aandachtspunten: denken in mogelijkheden en de rol van de mantelzorger.
3. Gericht communiceren zodat burgers van Heeze-Leende de weg vinden naar het Loket maatschappelijke ondersteuning.
4. Ontwikkelen van een digitale sociale kaart.
5. Opstellen van een uitvoeringsprogramma voor de nieuwe ontwikkelingen:

- decentralisatie begeleiding van AWBZ naar Wmo
- cliëntondersteuning
- IQ-maatregel.

6. Digitaliseren en stroomlijnen van de werkprocessen in het Loket maatschappelijke ondersteuning.

Prestatieveld 4: Ondersteunen van mantelzorg en vrijwilligers.

De Wmo beoogt dat mensen zoveel mogelijk voor zichzelf en voor elkaar zorgen. Mantelzorg en vrijwilligerswerk zijn hierbij belangrijke instrumenten. De gemeente heeft hierbij een ondersteunende taak. De Wet werken naar vermogen biedt de mogelijkheid voor cliënten die (nog) geen betaalde arbeid kunnen verrichten om voor het ontvangen van hun uitkering een tegenprestatie te leveren. De te leveren inzet kan gezien worden als min of meer 'verplicht' vrijwilligerswerk. Hoe de tegenprestatie zal worden vorm gegeven zal de komende tijd nader worden onderzocht.

1. Ondersteunen van mantelzorgers

Omschrijving prestatieveld

De Wmo definieert mantelzorg als langdurige zorg die -niet in het kader van een hulpverlenend beroep- wordt geboden aan een hulpbehoevende, door personen uit diens directe omgeving. De zorgverlening vloeit hierbij rechtstreeks voort uit de sociale relatie en overstijgt de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar.

Mantelzorgers en vrijwilligers verlenen beiden hulp zonder daarvoor betaling te ontvangen. Mantelzorg vindt plaats vanuit een bestaande relatie. De mantelzorger is partner, familie of vriend en helpt vanuit vanzelfsprekendheid of een morele verplichting. Vrijwilligers kiezen bewust voor een vorm en hulp die hen aanspreekt. Zij werken meestal vanuit een georganiseerd verband.

Voor vrijwilligers ligt het accent meer op werven en stimuleren. Voor Mantelzorgers ligt dat op steun om, zonder overbelast te raken, mantelzorg te kunnen combineren met andere taken.

Als de mantelzorger geen indiceerbare zorg meer kan of wil bieden, ontstaat aanspraak op professionele hulp op grond van de Wmo of de AWBZ. Mantelzorg omvat allerlei vormen van zorg zoals huishoudelijke hulp, persoonlijke verzorging, emotionele steun en het houden van toezicht en gezelschap.

Het afnemend kindertal, toenemend aantal werkende vrouwen, individualisering en de toenemende geografische afstand tussen familieleden zijn ontwikkelingen die sterk van invloed zijn op de mantelzorg. Door extramuralisering (zorg aan huis in plaats van zorg in een instelling), vermaatschappelijking van de zorg (zorg door wijk- en buurtbewoners) en wijzigingen in het zorgstelsel neemt de druk op mantelzorg en welzijnswerk toe.

Doelstelling: wat willen we bereiken?

- het aantal overbelaste mantelzorgers is verminderd
- het aantal mantelzorgers dat uitvalt is verminderd

Wat gaan we daarvoor doen?

Om gemeenten te ondersteunen bij het uitvoeren van prestatieveld 4 heeft het Ministerie van VWS acht basisfuncties voor mantelzorg ontwikkeld. Deze vormen een handreiking om de lokale ondersteuningsstructuur effectief in te richten, aan te sturen, en lokale inspanningsverplichtingen te formuleren. Een belangrijke partner is het Steunpunt Mantelzorg van Paladijn. Daarnaast biedt MEE naast Praktische Thuis Hulp ook mantelzorgondersteuning en ontvangt hiervoor subsidie uit de Wmo-middelen. MEE richt zich op mantelzorgers van mensen met een beperking, en biedt hen ondersteuning door informatie, advies, emotionele en praktische hulp, zowel individueel als groepsgewijs.

Doel is om in overleg met Paladijn en MEE de basisfuncties zo optimaal mogelijk door beide organisaties te laten vervullen.

De basisfuncties mantelzorgondersteuning zijn:

1. Informatie.
Mantelzorgers hebben behoefte aan informatie, over ziekten en beperkingen, over beschikbaar hulpaanbod en over hoe om te gaan met het mantelzorgerschap. Informatie is een eerste stap richting andere vormen van mantelzorgondersteuning, en moet daarom in vele vormen en langs verschillende kanalen worden aangeboden.
2. Advies en begeleiding.
Informatie alleen is vaak niet genoeg. Veel mantelzorgers hebben vooral een luisterend oor nodig om hun vragen te verhelderen en hebben begeleiding nodig bij het vinden van passende oplossingen. De mogelijkheden zijn talrijk en voor een leek vaak niet te overzien.
3. Emotionele steun.
Wie intensief zorgt voor een ander krijgt zelf ook veel te verwerken. Zorg, ziekte en snel veranderende perspectieven vragen specifieke ondersteuning. Individueel of in groepsverband, afgestemd op de aard van de problematiek en op de doelgroep.
4. Educatie.
Of het nu gaat om tiltechniek of om het leren stellen van eigen grenzen, kennis en vaardigheden moeten gaandeweg worden opgebouwd in de vorm van voorlichting of training.
5. Praktische hulp.
Praktische problemen rond verzorging of huishouden zijn vaak een eerste aanleiding om hulp te zoeken. Praktische hulp is meestal primair gericht op de zorgbehoevende, maar betekent ook een taakverlichting voor de mantelzorger.
6. Respijtzorg.
Vooral bij langdurige mantelzorg is respijtzorg voor velen een voorwaarde om de zorg vol te houden. Respijtzorg varieert van oppas aan huis of dagopvang op een zorgboerderij tot kortdurende opname in een zorginstelling.
7. Financiële tegemoetkoming.
Het bieden van mantelzorg kost niet alleen tijd en energie, maar ook geld. Mantelzorgers met een laag inkomen kunnen hierdoor financieel in de knel komen. De gemeente kan mantelzorgers hierin op verschillende manieren ondersteunen.
8. Materiële hulp.
Hulpmiddelen kunnen de zorgtaken van de mantelzorger verlichten. Dit kan in vorm variëren van verpleegartikelen of woningaanpassing tot een parkeervergunning.

Actiepunten

1. Het werven van vrijwilligers in de zorg, ter ontlasting van mantelzorgers.   2. Het promoten van zorgtrajectbegeleiding, Alzheimercafé en voorlichting aan/training van mantelzorgers.   3. Het promoten van het Steunpunt Mantelzorg, ook bij professionele en vrijwillige netwerkpartners.   4. Implementeren en uitwerken basisfuncties via het Steunpunt Mantelzorg en MEE.

2. Ondersteunen van vrijwilligers

Omschrijving prestatieveld

Een vrijwilliger is iemand die in georganiseerd dan wel ongeorganiseerd verband onverplicht en onbetaald werkzaamheden verricht. Hij doet dit ten behoeve van anderen en/of de samenleving waarbij het maatschappelijk belang wordt gediend. Maar vrijwilligerswerk is ook een manier om jezelf te ontplooiën, een opstapje naar werk of maatschappelijke participatie, en is vooral ook leuk om te doen.

Onverplicht geeft aan dat men de keuze heeft tot wel of niet verrichten van vrijwilligerswerk. Eenmaal gekozen voor vrijwilligerswerk is het niet meer vrijblijvend: er wordt op je gerekend. Onbetaald wil niet zeggen onbeloofd: soms wordt een onkostenvergoeding verstrekt of een vergoeding in natura.

Vrijwilligers leveren een belangrijke bijdrage aan het realiseren van de Wmo-doelstellingen. Een infrastructuur voor het vrijwilligerswerk kan o.a. gerealiseerd worden door subsidiebeleid, accommodatiebeleid en een Steunpunt Vrijwilligers. Een vrijwilligersverzekering en vereenvoudigde wet- en regelgeving zijn hiervan onderdelen.

Doelstelling: wat willen we bereiken?

- vrijwilligers voelen zich gewaardeerd en ondersteund
- het aantal mensen dat vrijwilligerswerk doet is minimaal gelijk gebleven
- de vraag naar en het aanbod van vrijwilligerswerk is bij elkaar gebracht en toegankelijk gemaakt, rekening houdend met de diversiteit en de verschillende typen vrijwilligers

Wat gaan we daarvoor doen?

Om richting te geven aan de gemeentelijke ondersteuning van vrijwilligerswerk heeft het Ministerie van VWS vijf basisfuncties benoemd. Deze zijn bedoeld als toetsingskader voor de lokale inzet, en bieden veel ruimte voor lokale invulling. De gemeente moet hierin keuzes maken om het ambitieniveau aan de lokale situatie aan te passen. Het ambitieniveau van Heeze-Leende is dat van een 'beheersgemeente' met een vooral faciliterende rol. Een belangrijke partner is het Steunpunt Vrijwilligerswerk van Paladijn. Doel is om in overleg met Paladijn, het Steunpunt de basisfuncties zo optimaal mogelijk te laten vervullen.

De vijf basisfuncties zijn:

1. Vertalen van maatschappelijke ontwikkelingen.
Bijvoorbeeld het stimuleren van nieuwe doelgroepen tot het vrijwilligerswerk(ouderen, jongeren), het ontwikkelen van aanbod op sociale activering en versterken van sociale samenhang in wijken en buurten, het inzetten van vrijwilligers bij het ondersteunen van kwetsbare burgers, bijvoorbeeld aan mantelzorgers, zorgvragers en eenzamen, het stimuleren van maatschappelijk betrokken ondernemen.
2. Verbinden en makelen.
Bijvoorbeeld het inrichten van een vacaturebank voor vrijwilligers, coördinatie en bemiddeling intensieve vrijwilligerszorg, het aanstellen van makelaars maatschappelijke stage, het organiseren van een sociaal café (waar organisaties elkaar kunnen ontmoeten), het stimuleren van samenwerkingsverbanden ten behoeve van ondersteuning en versterking vrijwillige inzet.
3. Versterken.
Bijvoorbeeld een onderzoek doen naar de lokale vrijwillige inzet en de behoefte aan ondersteuning door de gemeente, het (laten) organiseren van trainingen en cursussen, lastenverlichting voor vrijwilligers en organisaties, duidelijke informatie voor vrijwilligers via nieuwsbrief en/of website, een collectieve vrijwilligersverzekering.
4. Verbreiden.
Bijvoorbeeld het publiceren van brochures en folders, het organiseren/faciliteren van een waarderingsevenement, de uitreiking van vrijwilligersprijzen, publicitaire aandacht voor de vrijwillige inzet, (faciliteren van) deelname aan NL Doet.
5. Verankeren.
Bijvoorbeeld het organiseren van vrijwilligersbijeenkomsten, faciliteren van opleiding en deskundigheidsbevordering van vrijwilligers, verzamelen van best practices, regelmatig de ondersteuning van het vrijwilligerswerk evalueren, klanttevredenheidsonderzoek onder vrijwilligers en organisaties.

Actiepunten

1. Streven naar minimaal gelijkblijvend aantal (o.a. oudere) vrijwilligers en het aantal uren inzet
2. Het promoten van de vrijwilligerswaardering, voorlichting, deskundigheidsbevordering
3. Het promoten van het Steunpunt Vrijwilligers
4. Sociale activering van c.q. leveren van een tegenprestatie door mensen met een uitkering en/of mensen met een beperking.
5. Implementeren en uitwerken van de basisfuncties via het Steunpunt Vrijwilligers.
6. Inzicht in vraag en aanbod en het op eenvoudige wijze toegankelijk maken van de informatie

Omschrijving prestatieveld

Prestatieveld 5 richt zich op het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch of psychosociaal probleem. De gemeente kan dit bewerkstelligen door het inzetten van algemene maatregelen en collectieve voorzieningen die, zonder dat men zich tot de gemeente hoeft te wenden, ten goede kunnen komen aan iedereen die daaraan behoefte heeft.

De maatregelen hebben een preventief en collectief karakter in tegenstelling tot de maatregelen in prestatieveld 6 waarin de individuele beperking leidend is. Ze zijn er op gericht dat mensen met een beperking zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen, leven en meedoen in de samenleving. Hoe effectiever de maatregelen zijn, hoe minder het beroep zal zijn op individuele en veelal duurdere individuele voorzieningen.

Het gaat om een breed scala aan maatregelen en voorzieningen. Hierbij kan gedacht worden aan collectief vervoer, dagbesteding, maaltijdservice, klussendienst en was-en strijkservice. Ook vallen onder dit prestatieveld afspraken en beleid over aangepast, aanpasbaar en levensloopbestendig bouwen en het toegankelijk maken van de openbare ruimte en gebouwen voor alle burgers. Daarnaast gaat het om het organiseren van activiteiten met een sociaalrecreatief of sportief karakter voor mensen met een beperking.

Doelstelling: wat willen we bereiken?

- voldoende aangepaste woningen voor senioren
- bewustwording onder 50+ ers ten aanzien van het tijdig aanpassen van de eigen woning
- gebruikers van het vraagafhankelijk collectief vervoer zijn tevreden over het vervoer
- mensen met een beperking kunnen deelnemen aan (sport)activiteiten
- toegankelijkheid van openbare gebouwen en de openbare ruimte voor iedereen, ook voor mensen met een beperking
- toegankelijkheid en voldoende openbaar vervoer voor mensen met een beperking

Wat gaan we daarvoor doen?

Decentralisatie begeleiding van de AWBZ naar de Wmo

Door de decentralisatie begeleiding van de AWBZ naar de Wmo zullen we geconfronteerd worden met nieuwe doelgroepen zoals dementerende ouderen, GGZ-cliënten, mensen met een verstandelijke beperking en mensen met een lichamelijke beperking, waarvoor (groeps)voorzieningen moeten worden getroffen. Voor een deel betreffen dit voorzieningen waarvoor een indicatie is vereist, in het kader van preventie zullen er ook voorzieningen nodig zijn voor cliënten zonder indicatie. Zie hiervoor ook prestatieveld 3.

Preventief aanpassen woningen

Voor de periode 2012 t/m 2015 wil de gemeente meer gaan inzetten op aanpasbaar bouwen voor senioren en woningbouw voor specifieke doelgroepen stimuleren (senioren en starters). Hiervoor zullen afspraken worden gemaakt met woCom en projectontwikkelaars.

In Heeze-Leende zijn veel inwoners van 50+ in het bezit van een eigen woning. De komende jaren willen we hen, in samenwerking met betrokken ketenpartners, stimuleren om preventief de eigen woning aan te passen. Hiermee willen we voorkomen dat zij in een later stadium een beroep doen op de individuele voorzieningen via de gemeente.

Inclusief beleid en agenda 22

De komende jaren wil de gemeente inclusief beleid en agenda 22 toepassen bij het verbeteren van de toegankelijkheid van de openbare ruimte en openbare gebouwen, het openbaar vervoer en de toegankelijkheid van (sport)verenigingen voor mensen met een beperking.

Actiepunten

1. Prestatieafspraken maken met ketenpartners met betrekking tot voldoende en gevarieerd aanbod van activiteiten en voorzieningen voor mensen met een beperking; zie ook prestatieveld 3: opstellen uitvoeringsprogramma in het kader van de decentralisatie begeleiding van de AWBZ naar de Wmo.
2. Afspraken maken met woCom en projectontwikkelaars over aanpasbaar bouwen voor senioren en het aanbod woningen voor senioren.
3. Samen met ketenpartners uitvoeren van een project Blijvend Thuis in Eigen Huis/preventieve woningaanpassingen.
4. Een kwalitatief goed vraagafhankelijk collectief vervoer aanbieden.
5. In overleg met ouderenorganisaties, de Participatieraad en de vervoerder zoeken naar mogelijkheden om het openbaar vervoer te verbeteren voor ouderen en mensen met een beperking.
6. Inclusief beleid/agenda 22 toepassen bij toegankelijkheid openbare ruimte/openbare gebouwen en toegankelijkheid (sport)verenigingen voor mensen met een beperking.
7. Bij nieuwe openbare gebouwen werken volgens de richtlijnen van het ITS (Internationaal Toegankelijkheidssymbool).
8. Bij nieuwe ontwerpplannen en renovatie/onderhoud openbare ruimte waar mogelijk werken volgens de Richtlijn Integrale Toegankelijkheid Openbare Ruimte (CROW 177).
9. In aanbestedingsprocedures aandacht voor social return.
10. Ontwikkelen van nieuwe gemaksdiensten.

Prestatieveld 6: het verlenen van individuele voorzieningen

Omschrijving prestatieveld

In prestatieveld 6 van de Wmo gaat het om individueel te verlenen voorzieningen, ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer, die aan de behoefte van het individu zijn aangepast.

Artikel 4 Wmo geeft de gemeente de opdracht de individuele voorzieningen te verstrekken. Op grond van artikel 5 Wmo is de gemeente verplicht dat in de vorm van een verordening te doen. Als nadere invulling op de verordening wordt een financieel besluit opgesteld. Door het opstellen van een verordening en besluit is een sluitend geheel aan regelgeving op prestatieveld 6 gerealiseerd.

De Wmo kent verschillende regels die van toepassing zijn op de individuele verstrekkingen, de belangrijkste is de compensatieplicht.

De compensatieplicht betekent dat de gemeente burgers in staat moet stellen:

- een huishouden te voeren;
- zich te verplaatsen in en om de woning;
- zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;
- medemens te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

Het resultaat dat beoogd wordt met de compensatieplicht ligt vast: zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie; de weg er naar toe (bijvoorbeeld de voorziening) is een keuze door burger en gemeente samen volgens de methode van de kanteling.

Het verlenen van individuele voorzieningen dient te gebeuren vanuit de kanteling gedachte dat ondersteuning éérs in de eigen omgeving van het individu moet worden gezocht. Van iedereen wordt verwacht, dat men zijn ondersteuning zelf regelt en financiert. De gemeente zorgt ervoor, dat er algemene voorzieningen beschikbaar zijn om het voor de cliënten mogelijk te maken mee te doen aan de samenleving. Verder moet de gemeente zorgen voor individuele voorzieningen voor de kwetsbare burgers, indien de eigen mogelijkheden van cliënten en de steun van mantelzorg, vrijwilligers en/of algemene voorzieningen onvoldoende oplossingen bieden.

Het belangrijkste in de kanteling en het bijbehorende gesprek is dat eerst gekeken wordt naar wat de (ondersteunings)behoefte van de cliënt is, voordat er over oplossingen gesproken wordt. Niet alleen de beperking is belangrijk, maar ook de context waarin de cliënt de beperking ervaart. De hulpvraag is daarmee een centraal element in het denken in resultaten volgens de kanteling. Het gaat niet om het verstrekken van voorzieningen, maar om het compenseren van beperkingen.

Doelstelling: wat willen we bereiken?

- mensen met een beperking zijn gecompenseerd volgens de methode van de kanteling
- in het werken volgens de methode van de kanteling staat de eigen kracht van cliënten centraal
- er is een verschuiving gerealiseerd van individuele voorzieningen naar algemene en collectief georganiseerde voorzieningen

Wat gaan we daarvoor doen?

Bij de verstrekking van voorzieningen is het doel altijd de maatschappelijke participatie van de cliënt. Hiervoor zijn de zelfredzaamheid en eigenwaarde van de cliënt belangrijke voorwaarden.

Heeze-Leende heeft net als andere gemeenten te maken met kleine en grotere verschuivingen op het grensvlak van Wmo en AWBZ. De overheid heeft vergedovorderde plannen om gemeenten meer taken en verantwoordelijkheden te geven op het gebied van onder andere begeleiding en cliëntondersteuning (zie hoofdstuk 2 en prestatieveld 3).

Ook de aangekondigde bezuinigingen zijn van grote invloed op de ontwikkelingen. Het is lastig inzicht te krijgen in de stijging van de vraag naar nieuwe voorzieningen of te weten wanneer een verzadiging optreedt. In grote lijnen kan worden gesteld dat de laatste jaren de vraag naar voorzieningen is toegenomen en de verwachting is dat deze tendens zich de komende jaren zal voortzetten.

Om de uitgaven beheersbaar te maken is de verordening maatschappelijke ondersteuning op een aantal onderdelen aangescherpt. Daarbij wordt zoveel mogelijk uitgegaan van de zelfredzaamheid van de cliënt.

In de toekomst is wederom een nieuwe verordening individuele voorzieningen noodzakelijk om de bovenstaande elementen zoals verschuivingen binnen de AWBZ te verwerken en tot een goede uitvoering te komen, waarbij de compensatieplicht centraal staat.

Actiepunten

1. Voldoen aan het begrip compensatieplicht, waarbij inwoners in staat worden gesteld om mee te blijven doen aan de samenleving. Daarbij wordt een beroep gedaan op de eigen kracht en verantwoordelijkheid van de cliënt.
2. Werken volgens de methodiek van de kanteling. Daarbij is aandacht voor collectieve voorzieningen, een sluitend netwerk van (persoonlijke) ondersteuning en ketensamenwerking.
3. De verordening maatschappelijke ondersteuning aan laten sluiten bij de landelijke en lokale ontwikkeling decentralisatie begeleiding van AWBZ naar Wmo.
4. Ontwikkelen van nieuwe algemene voorzieningen.
5. De bestaande contacten met leveranciers van Wmo voorzieningen bij wederzijdse tevredenheid continueren en na afloop van de contractperiode indien nodig aanbesteden.

Prestatievelden 7, 8 en 9: maatschappelijke opvang, Openbare Geestelijke Gezondheidszorg en verslavingszorg

Omschrijving prestatieveld

Prestatieveld 7, maatschappelijke opvang, betreft het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Onderdeel is ook de problematiek van huiselijk geweld.

Prestatieveld 8 betreft het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ), het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen en het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de OGGZ.

Bij prestatieveld 9 gaat het om ambulante hulpverlening, gericht op verslavingsproblemen en preventie van verslavingsproblemen, inclusief overlastbestrijding.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen centrumgemeente (Eindhoven) en regiogemeenten. Eindhoven is verantwoordelijk voor de coördinatie van het regionale ondersteuningsaanbod. Centrumgemeente en regiogemeenten hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid in het realiseren van preventie, toeleiding en nazorg. Toeleiding en nazorg betreffen activiteiten die gericht zijn op de terugkeer naar een reguliere woning of naar een begeleide woonvorm en/of re-integratie.

Doelstelling: wat willen we bereiken?

- verminderen van het aantal kwetsbare burgers dat uitgesloten wordt
- verminderen van het aantal kwetsbare burgers dat dakloos wordt
- verminderen van het aantal eenzame mensen
- kwetsbare burgers hebben een aanvaardbare kwaliteit van leven

Wat gaan we daarvoor doen?

Regionale afstemming en samenwerking

Het gaat bij de prestatievelden 7, 8 en 9 over kwetsbare burgers die vaak problemen hebben op meerdere levensterreinen.

De activiteiten die onder deze prestatievelden vallen spelen zich gedeeltelijk af op regionaal niveau: de maatschappelijke opvang, het steunpunt huiselijk geweld, afspraken met regionale instellingen en het Stedelijk Kompas Eindhoven. Hierover vindt regelmatig overleg en afstemming plaats tussen Eindhoven en de regiogemeenten.

Outreachend en wijkgericht werken

De komende jaren zal, in lijn met de kanteling en welzijn nieuwe stijl, meer aandacht zijn voor het lokale niveau en het outreachend en wijkgericht werken. Centraal daarbij staat het ondersteunen van de eigen kracht van en het informele netwerk rondom kwetsbare burgers. Naast zorgbehoefte worden ook mogelijkheden in beeld gebracht van begeleid wonen in combinatie met dagbesteding en (vrijwilligers)werk. Hier ligt een duidelijke koppeling met de decentralisatie van begeleiding van de AWBZ naar de Wmo en de Wet Werken naar Vermogen. Er zal meer nadruk worden gelegd op preventie/vroegsignalering, woonbegeleiding en ambulante zorg. In relatie met het wijkgericht werken worden rondom de meest kwetsbare burgers maatschappelijke steunsystemen gerealiseerd. Er zal meer inzet zijn van ervaringsdeskundigen en informele begeleiding en ondersteuning. De aanpak van de complexe problematiek blijft individueel maatwerk dat de inzet van individuele voorzieningen (licht en zwaar) noodzakelijk maakt.

Met de ketenpartners zullen op lokaal niveau prestatieafspraken worden gemaakt om het bovengestelde te kunnen realiseren. Ook het signaleringsoverleg dat vanaf 2011 operationeel is in Heeze-Leende speelt hierin een belangrijke rol.

Signalering

Vrijwilligers(organisaties) kunnen een belangrijke rol spelen in het signaleren van risicofactoren bij kwetsbare burgers. Om vrijwilligers hierin te scholen zullen specifieke trainingen worden georganiseerd. Daarbij is het van belang dat er een meldpunt komt waar vrijwilligers hun signalen kunnen neerleggen en van waaruit actie kan worden ondernomen en dat informatie wordt geregistreerd en inzichtelijk wordt gemaakt voor de samenwerkende organisaties.

Schuldhelpverlening

In het kader van de nieuwe Wet op de schuldhelpverlening komt vanaf 2012 de regie mbt. de schuldhelpverlening in A2 verband bij SWI te liggen. Dit vereist een nauwe samenwerking tussen gemeenten en SWI, gezien de raakvlakken tussen schuldhelpverlening en de Wmo. Ook bij de signalering van kwetsbare burgers speelt SWI een belangrijke rol.

Actiepunten

1. Afstemming en samenwerking met gemeenten op regionaal niveau (Eindhoven en omliggende gemeenten).
2. Organiseren van trainingen vroegsignalering voor vrijwilligers(organisaties), realiseren van en bekendheid geven aan een meldpunt voor signalen.
3. Doorontwikkeling signaleringsoverleg Heeze-Leende; jaarlijkse evaluatie van de werkwijze en behaalde resultaten van het signaleringsoverleg. Het door partijen ondertekende convenant is hiervoor leidend.
4. Inzetten van ervaringsdeskundigen als cliëntondersteuner en adviseur gemeente en ketenpartners.
5. Afspraken maken met SWI en Paladijn over het toeleiden van kwetsbare burgers met een uitkering naar scholing en/of vrijwilligerswerk.
6. Prestatieafspraken maken met Paladijn, DommelRegio, GGzE, GGD en SWI over werken volgens 'Welzijn Nieuwe Stijl' voor de doelgroep kwetsbare burgers
7. Afspraken maken met woCom over de beschikbaarheid van woningen voor dak-en thuislozen, vrouwen uit de vrouwenopvang, (ex)verslaafden en ex-gedetineerden.

4. Financiën en verantwoording

Financiële druk

In dit beleidsplan zoeken we de oplossing voor de financiële druk die op de Wmo ligt vooral in een verandering van de werkwijze. We werken wel volgens de compensatieplicht maar we vullen dit op een andere wijze in. Het gaat niet om het schrappen van voorzieningen of functies, maar om het gericht kijken wie welke ondersteuning echt nodig heeft en of die ondersteuning het gewenste effect heeft. Daarnaast willen we komen tot een uitbreiding van algemene, collectieve voorzieningen met daarbij mogelijk de inzet van uitkeringsgerechtigden om daarmee het beroep op veelal duurdere individuele voorzieningen terug te dringen.

De kosten per cliënt kunnen hierdoor stijgen omdat er meer tijd wordt besteed aan vraagverheldering en het doorspreken van oplossingen. Ook kan de nieuwe wijze van werken een aanzuigende werking hebben. Aan de andere kant kunnen besparingen worden gerealiseerd. Bijvoorbeeld omdat er minder aanvragen komen voor individuele voorzieningen. De verwachting is dat het proces van de kanteling, vertaald naar nieuw Wmo-beleid en uitvoering, uiteindelijk tot besparingen leidt, mits de randvoorwaarden daarvoor zijn ingevuld. Door de VNG worden besparingen genoemd welke kunnen oplopen tot 10%.

De afgelopen jaren zijn overigens al besparingen binnen de Wmo bereikt en doorgevoerd. Daar staat echter tegenover dat door een toename van de vraag de kosten zijn gestegen.

We blijven de komende jaren zoeken naar (nieuwe) vormen van ondersteuning die de inwoners helpen en activeren maar op een lager kostenniveau liggen door bijvoorbeeld het proces anders te organiseren.

Wmo inkomsten en uitgaven

De Wmo is zo veelomvattend dat het erg lastig is om alle gemeentelijke budgetten die in dit kader worden ingezet in een overzicht te plaatsen. Ook de kosten voor personeelslasten en overhead zijn moeilijk uit te splitsen naar de Wmo.

Nieuwe taken vanuit het rijk worden overgeheveld naar de gemeenten: decentralisatie begeleiding van de AWBZ naar de Wmo, de transitie jeugdzorg en de nieuwe Wet werken naar vermogen. Het is nu nog onduidelijk hoeveel geld de gemeenten krijgen om de nieuwe taken uit te voeren. Ook is nog niet duidelijk hoe de gelden over de gemeenten zullen worden verdeeld. Wel is duidelijk dat bij deze decentralisaties een efficiencykorting wordt toegepast. In hoeverre inkomsten en uitgaven elkaar opheffen hangt zowel af van de hoogte van de inkomsten als van de hoogte van de uitgaven.

Er is daarom bewust voor gekozen om in dit Beleidsplan Wmo geen bedragen of kostenplaatje per prestatievelde op te nemen. De bedragen die ter beschikking staan voor de Wmo (in al haar facetten) zijn opgenomen in de begroting die jaarlijks door de gemeenteraad wordt vastgesteld. Daarbij is de kadernota richtinggevend.

Via de planning en control cyclus worden de inkomsten en uitgaven Wmo in de gaten gehouden.

Verantwoordingsplicht vanuit de Wmo

De Wmo verplicht de gemeenten de resultaten te monitoren. Op grond van artikel 9 lid 1 van de Wmo dient de gemeente prestatiegegevens over de maatschappelijke ondersteuning in het voorgaande kalenderjaar te registreren en te publiceren. In de voorgaande jaren heeft de gemeente Heeze - Leende deelgenomen aan de Benchmark Wmo van SGBO. In 2012 wordt dit gecontinueerd. Voor de volgende jaren zullen we ons beraden op de meest doelmatige wijze om de prestatiegegevens te registreren.

Inkooprelaties en prestatieovereenkomsten

Als gevolg van de invoering van de Wmo zijn nieuwe inkooprelaties aangegaan en hebben bestaande subsidierelaties een ander karakter gekregen. Er hebben diverse aanbestedingen plaats gevonden (welzijnswerk, taxibus, hulpmiddelen) en er zijn nieuwe budgetovereenkomsten opgesteld. Bezien zal worden in hoeverre social return (verplicht inzetten van uitkeringsgerechtigden) tot kostenbesparingen kan leiden. Hier wordt de verbinding gezocht tussen de re-integratieverplichting en de Wmo. Het beheren van de financiële en inhoudelijke aspecten van deze relaties wordt vormgegeven in prestatieovereenkomsten waarin afspraken worden gemaakt tussen de gemeente en de aanbieders over de te leveren diensten en producten. Via kwartaalrapportages en overleg worden de gemaakte afspraken en de uitgaven gemonitord.

Evaluatie beleidsplan

Het beleidsplan geeft richting aan en maakt sturen op hoofdlijnen mogelijk.

De per prestatieveld geformuleerde doelstellingen zijn vrij algemeen en zeker niet SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden) geformuleerd.

Jaarlijks worden via werkplannen de uit te voeren acties uit het Beleidsplan en de te behalen resultaten voor het betreffende jaar beschreven.

Gezien alle ontwikkelingen die de komende jaren op de gemeente afkomen zullen we eind 2013 een tussentijdse evaluatie uitvoeren op basis waarvan het Beleidsplan indien nodig kan worden bijgesteld.